

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 c. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacția
„BISERICA și ȘCOLA.”
Eiar banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

După Sinod.

În Constituțiune sunt carte deschisă afacerile guvernelor înaintea reprezentanțelor legitime. Preasfințitul Episcop diecesan a deschis această carte înaintea Sinodului eparchial de ăstimp cu remarcabilele cuvinte :

„Ca arhipăstorul acestei Diecese, eu vă rog Domnilor Deputați, să censurați activitatea noastră spre liniștea comună, în interesul binelui aceloră, cari v'au onorat cu încrederea lor. Căutați că controla competentă pentru afacerile noastre de peste an este în mâinile Dvoastră, prin urmare cu capul diecesei și cu consistoriile noastre din Arad și Orade sunteți solidari în responsabilitate; examinați cu scrupulozitate, și fără rezervă vă spuneți verdictul, ca și Domniavoastră cu conștiință liniștită să puteți sta în fața Areopagului infalibil al istoriei.”

Și cuvântul trup s'a făcut.

Luminații reprezentanți ai clerului și poporului au ispitit șase zile dearîndul acea carte și au aflat întrînsa o muncă cinstită și un neastîmpărat dor de a organiza pe base reale afacerile materiale ale diecesei și de a da spriginul material și moral bisericeii învățătoare.

Mărturia acestor stări de lucru sunt rapoartele consistoarelor cari cu fruntea deschisă s'au prezentat cu întreg aparatul de muncă, ca totul să se îndrepte la lumina zilei și în sfatul reprezentanței poporului.

În fața acestei prezentări, deputații la rîndul lor au intrat în greul muncii și fiecare a spus liber și fără rezervă tot ce a crezut că va fi spre binele bisericeii.

Aceste momente psihice au dat timbrul obiectiv și serios al discuțiunilor și au făcut posibil ca

în bună înțelegere să se dea soluțiune și celor mai grele afaceri și să angajeze toate forțele diecesei pentru o productivă organizare.

Era supremul timp să se cristalizeze starea morală și materială a Diecesei. Sinodul de ăstimp a început cristalisarea și roadele acestei cristalisări au să urmeze în scurt timp.

Se provoacă unii la progresul ce l'am făcut în decurs de 32 ani constituționali. Adevărat că este progres, am câștigat în acești 32 de ani mult. Dar nu notează nimeni cât am perdut. Problema viitorului este să nici nu perdem nimic, și Sinodul a venit aici cu planuri de organizațiune prin cari să se păstreze tot ce s'a câștigat până acum și să asigure tot ce se va câștiga de acum înainte, și când planurile aceste vor fi realizate, se vor produce stări mai prielnice începînd de jos până sus.

Protocoalele ședințelor sinodale pe cari le publicăm vor mărturisi de bunele intențiuni cu cari s'a procedat la desbaterile sinodale și de speranțele ce ne tind măsurile luate; dintr'insele transpiră că un scopuri personale s'au urmărit aici ci totul ce sau făcut s'a făcut pentru binele comun întru preamărirea lui Dumnezeu.

Asupra mersului discuțiunilor a planat spiritul blînd și conciliant, ear asupra fondului decisiunilor puritanismul Preasfinției Sale Domnului Episcop diecesan, care credincios programei sale lucrează pentru pace și bună ordine în biserică, ca în tignă să se poată lucra pe cale constituțională pentru realizarea idealurilor contemplate de părintele acestei Constituțiuni, Marele Andreiu.

Sinodul Eparchial.

Ședința II.

S'a ținut în Arad la 9/22 Aprilie 1901 la orele 3 d. m. în sala mare seminarială.

Președinte: Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan Iosif Goldiș. — Notar: Dr. George Popa.

Nr. 8. Înaltul presidiu prezintă următoarele esibite:

a) Rugarea comunei bisericesti Șușt, pentru acordarea unui ajutor de 400 coroane la reedificarea sf. biserici.

b) Rugarea preotului din Șușt, Ilie Bursășiu și soții, pentru iertarea contribuțiunii eparchiale în sumă de 87 cor. 20 fil.

c) Rugarea acelorași pentru iertarea contribuțiunii eparchiale de pe anii 1897—1900 în suma de 60 cor. 16 fil.

d) Cererea preotului din Repsig, Simeon Cornea pentru regularea speselor de cult încassate dela credincioșii noștri de către organele administrative.

e) Rugarea parochului din Diosig, Zaharie Papp, pentru scutire dela solvirea sidocsiei și tacse la fondul preoțesc.

f) Rugarea comitetului parochial din comuna Aga, pentru autorizare de a colecta pe teritorul diecesei, în favorul edificării casei parochiale.

g) Cererea preotului din Lunceșoara, în care se roagă, să i-se acorde un ajutor.

Se transpun la comisiunea petiționară.

Nr. 9. Înaltul presidiu prezintă cererile deputaților Dr. Florian Duma, Dr. Iustin Pap și Demetriu Negrean pentru concediare pe întreaga durată a sesiunii sinodale.

Concediile cerute se acordă.

Nr. 10. Înainte de a trece la ordinea zilei P. S. Sa Domnul Episcop diecesan Iosif Goldiș în termeni de sincer regret notifică sinodului încetarea din viață a binemeritaților deputați sinodali Dr. Constantin Groza și Aurel Micu.

Sinodul prin sculare își exprimă condolența.

Nr. 11. Urmează raportul comisiunii verificatoare, care prin raportorul George Lazar propune și Sinodul declară de verificați pe restul periodului sinodal 1900—1902: Dr. Sever Ispravnic pentru cercul mirenesc al Aradului; Roman Ciorogariu pentru cercul clerical al Giulei; Dr. Aurel Halic pentru cercul mirenesc al Lipovei; Gerasim Serb (referent) pentru cercul mirenesc al Hălmașului și Vincentiu Babeș pentru cercul mirenesc al Vingei

Alesul deputat Vincentiu Babeș se verifică.

Nr. 12. Înaltul presidiu prezintă cererea deputatului Vincentiu Babeș pentru concediu pe întreaga durată sinodului

Concediul se acordă.

Nr. 13. Deputatul V. Mangra vicar episcopesc, cu considerare la faptul, că dl Vincentiu Babeș este în același timp ales deputat și pentru Sinodul eparchial din Caransebeș și ca atare este și verificat acolo propune a se aplica concludul congresual 105/1877 ear sinodul după o dezbateră, la care iau parte deputații Petru Truția, Dr. Aurel Halic, M. Veliciu, Dr. N. Oncu, Dr. Ioan Suciu aduce următorul conclud:

Deoarece în sensul concludului Congresului național bisericesc Nr. 105/1877 și a §-ului 22 din Regulamentul afacerilor interne pentru sinodul nostru eparchial, unul și același nu poate fi pe unul și același timp membru al mai multor sinoade eparchiale; pe baza acestui conclud se îndatorează biroul sinodal a căștiga informațiuni asupra faptului dacă dl Vincentiu Babeș a renunțat oare la mandatul din Caransebeș și întru cât nu ar fi făcut-o în termenul prescriș de 3 zile dela verificare, să se aplice dispozițiunile concludului menționat.

Nr. 14. Urmează referada comisiunii epitropești, prin raportorul Sava Raicu, care ceteste raportul general al senatului epitropesc dela Consistorul din Arad.

Raportul se primește în general de basă la pertractările speciale.

Nr. 15. Se purcede la dezbateră specială, în urma căreia:

a) Punctul I referitor la activitatea senatului epitropesc;

b) Punctul III în care se sulevează necesitatea urgentă a unui Regulament pentru afacerile epitropești din parochii;

c) Punctul VI referitor la investirea capitalelor bisericesci în realități în decursul anului 1900;

d) Punctul VII care conține conspectul despre supracensurarea rațiociniilor bisericesti, culturale fundationale și protopopesci de prin comunele cari aparțin Consistorului din Arad.

e) Punctul VIII referitor la supra-censurarea preliminarilor.

f) Punctul XI în care se raportează, că averea totală a comunelor bisericesti din districtul Consistorului din Arad face 14.810,002 cor. 59 fil., ear averea Diecesei și a fundatiunilor administrate de Consistorul din Arad face 3.179,254 cor. 60 fil.

Sinodul le ia la cunoștință.

Nr. 16. Punctul II și IV referindu-se la chestiuni asupra cărora au intrat raporturi separate

Se vor dezbate la timpul său.

Nr. 17. Punctul V referitor la solvirea neregulată a dărilor curente după sesiunile beneficiate din partea preoților

Se ia la cunoștință, avisându-se Consistorul a lua măsurile necesare pentru a eșecuta hotărârile sustătătoare în privința aceasta.

Nr. 18. Punctul IX referitor la conspectul general al fondurilor și fundatiunilor administrate prin organele tractuale sau parochiale.

Raportul se ea la cunoștința cu adausul ca să se întregască pe viitor acest conspect și cu așa numitele "fonduri de bucate," cari de present au fost luate între averile fundationale făcând aceasta întregire la tipărirea protocolului din anul present.

Nr. 19. Punctul X în care se raportează asupra descrierii și ștergerii diferitelor pretensiuni neincassabile ale fondurilor și fundațiilor în suma de 1589 cor. 58 fil.

Se ia la cunoștință. Pentru viitor se îndatorează Consistorul ca referitor la descrierea pretensiunilor să respecteze conlusul sinodal (Nr. 52 litera h.) din 1900, ear descrierile să le esecutive numai după încuviințarea sinodului eparhial.

Nr. 20. La propunerea deputatului Dr. Nicolau Oncu Sinodul decide :

Usul de până aci pentru a decide asupra primirii în general a raporturilor Consistoriale și de a le admite numai după aceasta de basă la desbatere specială fiind incongruent cu natura rapoartelor, cari trebuiesc luate la desbatere așa cum sunt, — se abandonează și pentru viitor rapoartele consistoriale se vor pertracta de a dreptul în merit.

Nr. 21. Comisiunea epitropească raportează mai departe, că a revăzut și censurat socoțile consistoriale și a constatat, că datele prezentate de Consistor sunt în deplină consonanță cu starea evidentă din cărțile și ziarele conduse din partea contabilității și cu bucurie constată comisiunea o vedită îmbunătățire a administrării senatului epitropesc.

Raportorul Sava Raicu citește apoi raportul special al senatului epitropesc dela Consistorul din Arad referitor la starea fondurilor și fundațiilor pe anul 1900 conform căruia :

I. Fondul general diecesan.

Starea cu finea anului 1899	46848 cor. 77 fil.
Venitele anului 1900	126826 " 29 "
La olaltă :	173675 cor. 06 fil.
Eșitele anului 1900	114095 " 97 "
Starea la finea anului 1900	59579 cor. 09 fil.

II. Fondul instruct al episcopiei Aradane.

Starea cu finea anului 1899	13399 cor. 68 fil.
Venitele anului 1900	292 " 06 "
La olaltă :	13691 cor. 74 fil.
Eșitele anului 1900	3177 " 11 "
Remanență la finea anului 1900	10514 cor. 63 fil.

III. Fondul seminarial.

Starea cu finea anului 1899	79505 cor. 98 fil.
Venitele anului 1900	15971 " 14 "
La olaltă :	95474 cor. 12 fil.
Eșitele anului 1900	20815 " 45 "
Remanență la finea anului 1900	74661 cor. 67 fil.

IV. Fondul ajutoarelor școlare învățătoresți.

Starea cu finea anului 1899	92505 cor. 02 fil.
Venitele anului 1900	5042 " 96 "
La olaltă :	97547 cor. 98 fil.
Eșitele anului 1900	3663 " 52 "
Starea la finea anului 1900	93884 cor. 46 fil.

V. Fundațiunea capelei din Arad-Gaiu.

Starea cu finea anului 1899	535 cor. 32 fil.
Venitele anului 1900	27 " 07 "
La olaltă :	562 cor. 39 fil.
Eșitele anului 1900	— —
Starea la finea anului 1900	562 cor. 39 fil.

VI. Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea cu finea anului 1899	1572 cor. 20 fil.
Venitele anului 1900	79 " 57 "
La olaltă :	1651 cor. 77 fil.
Eșitele anului 1900	— —
Starea la finea anului 1900	1651 cor. 77 fil.

VII. Fondul sinodal-congresual.

Starea la finea anului 1899	21445 cor. 50 fil.
Venitele anului 1900	1320 " 05 "
La olaltă :	22765 cor. 55 fil.
Eșitele anului 1900	801 " 78 "
Starea la finea anului 1900	21963 cor. 77 fil.

VIII. Fundațiunea „Patriciu Popescu.”

Starea cu finea anului 1899	1157 cor. 08 fil.
Venitele anului 1900	58 " 57 "
La olaltă :	1215 cor. 65 fil.
Eșitele anului 1900	— —
Starea la finea anului 1900	1215 cor. 65 fil.

IX. Fundațiunea „Iosif Popoviciu Paffy.”

Starea cu finea anului 1899	31171 cor. 68 fil.
Venitele anului 1900	1568 " 59 "
La olaltă :	32740 cor. 27 fil.
Eșitele anului 1900	1912 " 08 "
Starea la finea anului 1900	30828 cor. 19 fil.

X. Fundațiunea „Contele Andreiu Forray în Soborșin.”

Starea cu finea anului 1899	2000 cor. 98 fil.
Venitele anului 1900	95 " 54 "
La olaltă :	2096 cor. 52 fil.
Eșitele anului 1900	25 " 20 "
Starea la finea anului 1900	2071 cor. 32 fil.

XI. *Fundațiunea „Contele Coloman Almásy în Chitigház.”*

Starea cu finea anului 1899	. 3473 cor. 58 fil.
Venitele anului 1900	. . . 173 ” 17 ”
La olaltă :	3646 cor. 75 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 172 ” 18 ”
Starea la finea anului 1900	. 3474 cor. 57 fil.

XII. *Fundațiunea de stipendii „Gavril Faur în Oradea-Mare.”*

Starea cu finea anului 1899	. 15424 cor. 68 fil.
Venitele anului 1900	. . . 680 ” 04 ”
La olaltă :	16104 cor. 72 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 427 ” — ”
Starea la finea anului 1900	. 15677 cor. 72 fil.

XIII. *Fondul diecesan de asigurare contra focului.*

Starea cu finea anului 1899	100454 cor. 40 fil.
Venitele anului 1900	. . . 13782 ” 14 ”
La olaltă :	114236 cor. 54 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 10233 ” 21 ”
Starea la finea anului 1900	. 104003 cor. 33 fil.

XIV. *Fondul pentru gimnaziul diecesan în Arad.*

Starea cu finea anului 1899	. 18075 cor. 06 fil.
Venitele anului 1900	. . . 915 ” 01 ”
La olaltă :	18990 cor. 07 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 87 ” — ”
Starea la finea anului 1900	. 18903 cor. 07 fil.

XV. *Fundațiunea de stipendii „Teodor Papp de Checheș.”*

Starea cu finea anului 1899	135147 cor. 56 fil.
Venitele anului 1900	. . . 14386 ” 27 ”
La olaltă :	149533 cor. 83 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 12148 ” 05 ”
Starea la finea anului 1900	. 137385 cor. 78 fil.

XVI. *Fundațiunea de stipendii „Ana Jorgoviciu Ebesfalvai.”*

Starea cu finea anului 1899	. 12854 cor. 38 fil.
Venitele anului 1900	. . . 1325 ” — ”
La olaltă :	14179 cor. 38 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 1099 ” 75 ”
Starea la finea anului 1900	. 13079 cor. 63 fil.

XVII. *Fundațiunea de stipendii „Elena Ghiba-Birta.”*

Starea cu finea anului 1899	125444 cor. 02 fil.
Venitele anului 1900	. . . 6309 ” 44 ”
La olaltă :	131753 cor. 46 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 2760 ” 31 ”
Starea la finea anului 1900	. 128993 cor. 15 fil.

XVIII. *Fondul de pensiune pentru funcționari și profesori.*

Starea cu finea anului 1899	. 83148 cor. 90 fil.
Venitele anului 1900	. . . 6645 ” 48 ”
La olaltă :	89794 cor. 38 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 1086 ” 88 ”
Starea la finea anului 1900	. 88707 cor. 50 fil.

XIX. *Fondul bisericesc-clerical.*

Starea cu finea anului 1899	852612 cor. 42 fil.
Venitele anului 1900	. . . 56318 ” 48 ”
La olaltă :	908930 cor. 90 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 60376 ” 89 ”
Starea la finea anului 1900	. 848554 cor. 01 fil.

XX. *Fondul școlar-preparandial și aucta școlară*

Starea cu finea anului 1899	. 92845 cor. 63 fil.
Venitele anului 1900	. . . 6652 ” 09 ”
La olaltă :	99497 cor. 72 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 6744 ” 60 ”
Starea la finea anului 1900	. 92753 cor. 12 fil.

XXI. *Fundațiunea de stipendii „Balla.”*

Starea cu finea anului 1899	. 26134 cor. 30 fil.
Venitele anului 1900	. . . 1705 ” 86 ”
La olaltă :	27840 cor. 16 fil.
Starea la finea anului 1900	. 26777 cor. 58 fil.

XXII. *Fondul preoțesc.*

Starea cu finea anului 1899	747343 cor. 52 fil.
Venitele anului 1900	. . . 100173 ” 22 ”
La olaltă :	847516 cor. 74 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 67829 ” 89 ”
Starea la finea anului 1900	. 779686 cor. 85 fil.

XXIII. *Depozite la cassă.*

Starea cu finea anului 1899	155744 cor. 58 fil.
Venitele anului 1900	. . . 14063 ” 27 ”
La olaltă :	169807 cor. 85 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 7931 ” 61 ”
Starea la finea anului 1900	. 161876 cor. 24 fil.

XXIV. *Capitalul comunelor micste.*

Starea cu finea anului 1899	. 29908 cor. 70 fil.
Venitele anului 1900	. . . 542 ” 14 ”
La olaltă :	30450 cor. 84 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 1905 ” 37 ”
Starea la finea anului 1900	. 28545 cor. 47 fil.

XXV. Pretensiuni dubioase de sub procesele comune cu Diecesa Caransebeșului.

Starea cu finea anului 1899	. 9815 cor. 24 fil.
Venitele anului 1900	. . . 153 „ 20 „
La olaltă :	9968 cor. 44 fil.
Eșitele anului 1900	. . . — —
Starea la finea anului 1900	. 9968 cor. 44 fil.

XXVI. Fundațiunea episcopului Ioan Mețianu pentru ajutorarea bisericilor sărace.

Starea cu finea anului 1899	. — — cor. — fil.
Venitele anului 1900	. . . 22676 „ 49 „
Activ licuid. conform estimării pe baza concludului 49/899-E	55345 cor. 37 fil.
La olaltă :	78021 cor. 86 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 22427 „ 44 „
Activ. licuid. la finea a. 1900	55954 cor. 42 fil.

XXVII. Reintregirea dotațiunii preoțesci dela stat.

Starea cu finea anului 1899	— — cor. — fil.
Venitele anului 1900	. . . 305435 „ 18 „
La olaltă :	305435 cor. 18 fil.
Eșitele anului 1900	. . . 137203 „ 36 „
Starea la finea anului 1900	168231 cor. 82 fil.

XXVIII. Fundațiunea „Faur din Lipova.“

Starea cu finea anului 1899	. 3078 cor. 70 fil.
Venitele anului 1900	. . . — —
La olaltă :	3078 cor. 30 fil.
Eșitele anului 1900	. . . — —
La olaltă :	3078 cor. 30 fil.

XXIX. Fundațiunea „Georgiu Popa de Teius“ din Galșa.

Starea cu finea anului 1899	. 2100 cor. 94 fil.
Venitele anului 1900	. . . — —
La olaltă :	2100 cor. 94 fil.
Eșitele anului 1900	. . . — —
Starea la finea anului 1900	. 2100 cor. 94 fil.

Terminându-se cetirea raportului special al senatului epitropesc comisiunea prin raportorul Sava Raicu propune și Sinodul

Ia la cunoștință socoțile prezentate.

Fiind timpul înaintat P. S. Sa Domnul Episcop diecesan Iosif Goldiș incheie ședința și procsima ședința o anunță pe 10/23 Aprilie la orele 9 a. m.

D. c. s.

Iosif Goldiș, m. p.
Episcop președinte.

Dr. George Popa, m. p.
notar.

Ședința III.

S'a ținut în 10/23 Aprilie 1901. la orele 9 înainte de amezai.

Președinte: Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan Iosif Goldiș. — Notar: Gerasim Sărbu.

Nr. 22. Se cetește protocolul ședinței I. și se autentică.

Nr. 23. Înaltul presidiu prezintă următoarele esibite :

a) Cererea mai multor deputați sinodali cu privire la alegerea vicarului episcopesc și president al Consistorului orădan Vasilie Mangra

Se predă comisiunei organizatoare.

b) Rugarea comitetului parochial din Cermeiu contra capelanului de acolo ;

c) Rugarea comitetului parochial din Dobrești pentru votarea unui ajutor bănesc ;

d) Rugarea preotului George Bălan din B.-Comloș, pentru a i-se șterge datoria de 748 cor. 50 fil.

e) Acusa mai multor credincioși din Macea contra preoților lor Petrilă și Raț ;

f) Rugarea comunei bisericăști Dărnișoara pentru ca să i-se ierte restanța de 115 cor. 44 fileri ;

g) Rugarea asesorului consistorial Ioan Moldovan pentru a i-se ridica subvențiunea dela 600 cor. lu 800 coroane.

h) Rugarea preotului Silviu Bichicean din Nereu pentru a i-se șterge datoria de 400 coroane ;

i) Rugarea comunei bisericăști Șumugiu pentru a i-se descrie datoria de 134 cor. 84 fil. ;

Se transpun comisiunei petiționare.

Nr. 24. Tot pe calea înaltului presidiu se prezintă cererea pentru concediu pe întreaga sesiune a deputatului Paul Rotariu din Timișoara

Se acordă concediul cerut.

Nr. 25. Deputatul Dr. Aurel Halic adresează înaltului presidiu următoarea propunere : „Sinodul eparchial din 1900. sub Nr. 48 lit. l) a transpus rugarea lui Moise Bărian și consoții din Checheș, ca pământurile fundațiunei „Teodor Papp“ să se esarendeze în parcele mici, spre rezolvare Venerabilului Consistor.

a) Intreb cu toată stima pe Preasfinția Voastră, cum s'a rezolvat această rugare ?

b) Incât s'a respins rugarea și respective s'au dat în arendă în întregitatea lor pământurile fundațiunei „T. Papp“ din Checheș unei persoane — după cum sunt informat — rog onorat. Sinod, să desaproabe această procedură și contractul să nu-l primiască din următoarele considerațiuni :

1. Comuna Checheș e astfel situată și poporeni nostri sunt așa de săraci, încât dacă nu pot lua în arendă fieste-care după putință câte 1—5 jugere de pământ — după cum s'a usuat și până aci, — sunt espusi de tot ruinei materiale ;

2. Venerabilului Consistor nu-i este permis a face o astfel de economisare cu fondurile noastre — mai ales cele testate — ca din aceste să se urce sarcini peste credinciosii noștri, ear în cazul acesta e evident, că arendatorul general a susnumitei fundațiuni să subarendeze jugerele mai scump, decât îl costă pe dânsul și prin aceasta se aruncă indirect o sarcină nouă asupra locuitorilor.

Din aceste considerațiuni propun, ca pământurile fund. „T. Papp“ din Checheș să se esarendeze creștinilor în parcele mici și cu manipularea cauzei să se încredințeze preotul locului, ori protopopul, cari și așa fiind rău dotați, să capete o remunerațiune modestă

Propunerea se predă comisiunei epitropești.

Nr. 26. Deputatul Dr. N. Oncu constatând, că mai mulți membri din comisiunea organizatoare lipsesc și că această comisiune este impededată în lucrările sale, propune să se aleagă membri suplinitori în locul celor absenți:

Se aleg Mihaiu Veliciu și Dr. Ioan Suciu.

Nr. 27. În legătură cu această propunere:

Se alege în comisiunea bugetară deputatul asesor referent Gerasim Serb.

Nr. 28. Referitor la socoțile acelor fonduri, cari au dați bani împrumut și cari se alimentează din anumite taese și au realități date în arendă, la propunerea comisiunei epitropești se enunță drept concludus:

Relativ la incassarea restanțelor se îndatorează Consistorul a purcede conform hotăririlor anterioare cu toată rigoarea și să facă liquidarea necesară, ori în cas de lipsă propunere pentru ștergere.

Nr. 29. Cu privire la fondul preoțesc: Considerând că figurează ca avere a acestui fond și realități cumpărate de comunele bisericesti Dorgoș, Pătirș, Zăbalț și Cuvesdia, — pe bani de ai fondului cari reprezintă conform socoții, în total o sumă de 96.557 cor. 75 fil.; considerând că Sinodul s'a ocupat de mai multe ori și în detaliu cu această chestiune: în interesul regulării aceleia a adus conclusele de sub Nrii 58/XXI/1898, — 52/XXII/1899 și 54/XXII/1900:

Considerând, că Ven. Consistor nu numai că n'a răspuns însărcinării primite în conclusele de mai sus, dar de astădată nici chiar raport n'a prezentat în această afacere, despre a căreia stagnare comisiunea și-a câștigat cunoștință numai cetind conclusele din anii trecuți referitori la chestie, în fine, considerând că e deja constat, cumcă suma de mai sus, care ar fi să formeze proprietatea fondului, nu e cu nimica asigurată, comisiunea sub presia sentimentului de datorință, în interesul asigurării averii acestui fond, dar și în interesul declinării dela sine a răspunderii în chestia aceasta, — își ea voia a propune și sinodul decide:

Socoata în genere se ea la cunoștință.

În special: enunțând, că Consistorul este și materialmente responsabil pentru neexecutarea concluseror 54/XXI, 2/1898, 52/XXII/1899 și 54/XXII/1900 se soamează același Ven. Consistor, ca fără amânare să satisfacă mandatelor de mai sus, să reguleze afacerea, să asigure pe deplin pretensiunile fondului, ear pe sesiunea procsimă s'nodală să facă raport detairt. Propunerea se enunță drept concludus.

Nr. 30. Cu privire la fundațiunea „Ioan Mețianu“:

Considerând, că Ven. Consistor conform concludului sinodal Nr. 49/899 și respective concludului 54/1900 a esmis o comisie, care să efectuiască licuidarea necesară;

considerând, că conform actelor comisia licuidătoare a desvoltat posibilă activitate de lipsă la constatarea valoarei reale a fondului, cu toate acestea adevărata valoare reală în mod neîndoișos nu s'a putut încă constata, deoarece comisiunea și Consistorul ulterior, în decursul lucrărilor s'au convins, că multe din pretensiunile ținute sigure, nu sustau; ear finalizarea licuidării în deosebi reclamată de constatările nerënduelii observate la administrație, din lipsa timpului nu s'a putut realiza;

considerând, că conform necesității ivite și constatate, Consistorul a făcut schimbările necesare în administrația fondului, respective a tipografiei, și în fine;

Considerând, că Consistorul este în continuitatea lucrării de licuidare, comisiunea propune și sinodul enunță drept concludus:

Se iau la cunoștință dispozițiile Consistorului în privința licuidării și continuarea aceleia, ear schimbările făcute în administrația tipografiei, pelângă susținerea intactă a dreptului de a trage la răspundere materială pe administrația de mai nainte, — le aprobă.

Însași socoata ca atare o restituie Ven. Consistor avisându-l, că conform concluseror anterioare, cu înțepire să continue licuidarea, sumele incassabile să le incasseze; ear în privința celor dovedite de neincassabile să face propunere de ștergere, și în fine, constatată odată adevărata valoare reală a fondului, — se presinte pe procsima sesiune sinodală socoată formală.

Nr. 31. În firul raportului privitor la fondul bibliotecii așa numită preparandială Dr. N. Oncu face următoarea propunere: Ven. Consistor se însărcinează să studieze și reguleze chestia bibliotecii dela institutul teologic-pedagogic și în special să-i dea toată sollicitudinea prin augmentarea și procurarea de cărți. După clarificările date asupra diferitelor biblioteci dela institutul ped. teol.

Sinodul primește propunerea deputatului Dr. N. Oncu cu adausul făcut de deputatul V. Mangra, ca pe anul viitor și de aci încolo în fiecare an să se presinte Sinodului inventar și raport special despre starea acestor biblioteci.

Nr. 32. Tot la propunerea comisiunei epitropești, prezentată prin referentul Dr. Ioan Suciu, cu privire la pământul din Liget se decide:

Raportul special al senatului epitropesc relativ al pașii întreprinși pentru vinderea cu 8400 fl. a pământu-

lui cumpărat în anul 1893 dela dl. I. Lengher și aflător în Liget, să se iee spre știre și Consistorul se autorizează a realiza vinderea pământului fondului preoțesc din Liget oferenților Glas Petru și consoții cu prețul de 16,400 cor.

Nr. 33. Cu privire la raportul comisiunii de controlă: raportul senatului episcopesc din Arad către Sinodul eparhial despre reflecșiunile făcute la observările comisiunii de controlă și raportul acestei comisiuni de controlă:

Se iau spre știre.

Nr. 34. Relativ la cumpărarea alor 100 acții fundamentale dela societatea liniei ferate „Temesvár-Modos” Dr. Ioan Suciucă ca referentul comisiunii prezentând afacerea și considerând, că comuna St. Mihaiul român e atât de săracă, încât nici sarcinile publice nu-le mai poate supoarta, cu atât mai puțin să supoarte și eiectări separate, precum sunt tacesele pentru canalul Bega și datoria dela societatea liniei ferate Temesvár-Modos, care cu interesele restante se urcă deja la 40000 coroane:

Considerând cererile comunei St. Mihaiul român și a societății numitei linii ferate de a sta Consistorul în ajutorul nefericitei comune, a cărei populațiune în 90% este credincioasă bisericeii noastre, prin primirea acțiilor fundamentale subscrise de comună, ori cel puțin cele semnate mai înainte în valoare de 20000 coroane, cari numai mai târziu vor aduce dobânzi:

Considerând, că chiar fondul diecesan preoțesc ca proprietar al moșiei sale din hotarul St. Mihaiul roman a câștigat folos material din construirea numitei linii ferate:

Considerând, că clădirea liniei ferate la distanță de 1½ Km. dela comună a fost în interesul moșiei fondului preoțesc, căci altfel linia avea să taie în două părți moșia, ce i-ar fi devalvat prețul:

Considerând, că diecesa în lipsa degajării comunei de aceste sarcini ar avea să contribuie enorme spese anuale după moșia sa, cari de tot s'ar urca la 10—12,000 cor. fără nici un regres, se oferă mai avantajos a rescumpăra o parte însemnată a acelor acții dela comună și astfel scăpând de eiectări sub acest titlu, a se mulțumi cu un venit ce are să urmeze mai târziu și care eventual poate să recompenseze fondul preoțesc și pentru procentele din anii când n'au adns dividende, propune, ear Sinodul enunță drept concludus:

Cumpărarea celor 100 acții fundamentale ale societății liniei ferate Temesvár-Modos, pe lângă condițiunile espuse în raportul senatului episcop. se incuviințează și din partea sinodului eparhial.

Nr. 35. Cu privire la averea mănăstirii Hodș-Bodrog:

Deoarece socoțiile pe 1899 și 1900 din anumite cause tehnice n'au fost censurate cu deamăruntul nici din partea Ven. Consistor, la propunerea comisiunii episcopice Sinodul:

restitue aceste socoții spre întregire și censurare, având a-se subșterne raport procsimei sesiuni sinodale.

Nr. 36. Propunerea comisiunii de controlă relativ la elaborarea unui conspect de evidență despre hărțile de valoare aflătoare la cassa diecesană, având în vedere, că Consistorul a și dispus deja elaborarea acestui conspect:

Se ia spre știre.

Nr. 37. Referitor la propunerea comisiunii de controlă, ca Consistorul să adapteze, eventual să edifice o nouă școală de fete, în vederea împrejurării, că edificiul existent nu mai este adoptabil pentru scopurile școlare:

Sinodul ia spre știre tratativele Consistorului pentru cumpărarea intravilanului din strada Capellei.

Nr. 38. În firul constatărei comisiunii de controlă, că la Seminar ar trebui mobiliar mai responsabil, propune, ear Sinodul:

ia spre știre măsurile luate de Consistor pentru elaborarea unui plan de reparare și a preliminarului de lipsă și esecutarea acestui plan de reparatură și de mobilare în decursul ferilor mari, într'una cu adausul făcut de Dr. Trăilescu, ca intrucât aparatul de încălzire nu s'ar putea repara ori adapta, să se delătore actualul sistem defectuos de încălzire și în locul lui să se aducă sobe de încălzit, ținând cont și de recerințele igienice.

Nr. 39. Tot în firul constatărei comisiunii de controlă, că în alumneul vechiu ar trebui înlocuite paturile de lemn cu altele de fer:

Se ia spre știre, că deja Consistorul a și început înlocuirea paturilor de lemn cu altele de fer, urmând această înlocuire succesiv până ce nu vor mai rămânea paturi de lemn.

Nr. 40. Relativ la îngrădirile slabe dela Seminar și alumneul nou, Sinodul

ia spre știre luarea măsurilor de lipsă din partea Consistorului.

Înaltul presidiu declară ședința de încheiată la orele 12½ și anunță procsima ședință pe orele 4 după amezai.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința a V-a a Sinodului eparhial ținută la 11/24 Aprilie 1901.

Iosif Goldis, m. p.

Episcop președinte.

Gerasim Serb, m. p.

notar.

Predică.

pentru Dumineca Samarinenței — a Va după Paști.

„De ai ști Darul lui Dzeu.”
Ioan IV. 10.

Iubiților Creștini!

„De ai ști darul lui Dzeu.” (Ibid.) Cu aceste cuvinte pline de vieață ale Mântuitorului mă despărții în Dumineca trecută de voi iubiților mei frați și fii și v'am chemat cu dorul de părintele vostru sufletesc pe azi, ca împreună într'un gând să petrecem și să ne cuprindem cu evlavioase cugetări, vorbind despre „Darul lui Dzeu.” Și o! cu câtă căldură și iubire părintească pivesc eu la voi fii mei, iubiți, când v'ed că glasul meu a străbătut inimile

voastre, și cuvintele mele v'au muiat ca și untul de lemn, de v'ați adunat azi earăși în numer atât de frumos, în s-ta noastră biserică. Ce fel de sete v'a adus azi la fântâna lui Iacob? Ați venit să scoateți apă ca Samarineanca, să vă stimpărați setea? O! nu iubitorilor! Nu! știu eu pentru ce mă încunjurați, — pentru-că v'am făgăduit că voi cuvânta despre „Darul lui Dzeu.” Mucrea Samarineancă se duse la fântâna cu gândul ca să aducă apă, beutura pe carea o cunoaștem și noi — apa cea moartă și se duse acasă cu „apă vie.” (Ioan IV. 10.) Voia să ducă apa din care: „Tot cel ce va bea, va însêta earăși.” (Ibid. 13) și fără să fie gândit când-va că dânsa e acea muere fericită de pe lume căreia Iisus să-i umple vâdra sa cea goală — inima sa cea deșartă — cu „apa vie”, sau altcum, s'o învrednicească de „Darul lui Dzeu” care e ușa de mântuire a omului: „Eară cel ce va bea din apa carea eu voi da lui, nu va însêtoșa în veac.” (Ibid. 14.)

Știindu-vă eu pe voi fiilor, însêtoșați după „apa cea vie” care nu e altceva decât „Darul lui Dzeu” și știind, după cum v'am convins în Dumineca trecută, că mântuirea omului e legată de „voia” și „credința” sa, pe cari le-am numit *chei* de descuiere a ușei împărătești, viu azi, a vă învăța despre acea cheie tainică, despre „Darul lui Dzeu” sau *apa cea vie* cum o numi Iisus în fața Samarinencei, pe care dacă îl vom putea câștiga ne-am găsit mântuirea noastră. „Doamne dă-mi această apă!” (Ib. 15.)

Cu câtă dulceață și-am grăit azi o săptămână iubite frate! „De ai ști Darul lui Dzeu” (Ibid) și te-am chemat pe azi: Vino și vezi Creștine! și tu azi cu câtă nerăbdare ceri: „Dă-mi această apă!” (Ib.) Cum voi începe?? Ce voi face?? Ca să mă pot mântui atât eu cât și tu Creștine!?

Către Tine mă întorc Iisuse cu umilință „eată stau la ușă și bat” (Avoc. III. 20) trimite, revarsă, mirele meu vecinic, „Darul Tău”, întărește-mă și mă luminează ca să predic cu folos, căci după cum voi învăța azi — cum voi sêmăna — așa va fi și rodul mântuirii fiilor mei.

Asculați-mă fraților! căci „nu eu, ci Darul lui Dzeu care este cu mine”. (I. Cor. XV. 10.)

* * *

În Dumineca trecută m'a ajutat Dzeu de am putut să vă predic, arătându-vă că „voia” omului este întâia, ear „credința” a doua cheie pentru deschiderea ușei împărătești, sau pentru mântuirea noastră. Avându-le omul pe acestea și știind a umbla cu ele „Darul lui Dzeu” se revarsă lui cu prisosință. Și ce înțelegem noi fiilor sub „Darul lui Dzeu?” *Ajutorul cel mare ce se tinde omului prin unul Iisus, singurul mijlocitor între Dzeu și oameni, pentru sfârșitul dobândirii vieții de veci. Așadar, numai de sus poate veni, dela Părintele luminilor, căci un „Dar” de unde ar și putea veni, dacă nu dela Tatăl!?* Și prin cine s'ar și putea coborî decât numai prin Fiul!?

Să facem osebite între lege și

Dar fiilor, care nu e tot una. „Că legea prin Moisi a fost dată; era *Darul* și adevărul prin Iisus Cristos a fost” (Ioan I. 17.) Sfânta liturghie încă pomenește acest *Dar* în nenumerate locuri, ear respicat a așezat s-tul Ioan gură de aur: „Că toată darea cea bună și tot *Darul* desevărsit de sus este, pogorînd dela Tine Părintele luminilor” (Rug. amv.)

Deși *Darul* lui Dzeu e atât de înalt și bogat, el totuși se zrată cu prisosință în tot locul; e un ce necuprins de mintea noastră puțin înțelegătoare, dar pe atât de înțeles, din cele ce prea bine ni-se oglindește ca și cum l'am putea pipăi și prinde cu mâna. Ai voie de mântuire și în aceeași clipită și-se aprinde schinteia *credinței* și crezând în aceeași și așteptând-o prin nădejde tare și neclătită, *voia și credința* adevărată, aceste două surori împreunându-se pentru ținta și scopul atât de înalt, una cu alta, dau o putere peste înțelegerea noastră și stau la ușa cerească, la ușa mântuirii omului și strigă zi și noapte, bat pentru deschiderea ușei *Darul*ului lui Dzeu. „*Deschide sora mea!*” (Aug. Libr. V. 2.) Și ce face Domnul care știe a lămuri *voia* și a cerea *credința*? De ne află destul de vrednici pentru împărțășirea marelui său *Dar*, ne deschide ușa sa și ne primește ca și pe însuși Fiul său. Și ce am găsit atunci? Pe cine am aflat? „Am aflat pe Domnul — vom striga cu apostolul — și ce vom simți: „Trăesc acum nu eu, trăește Cristos întru mine!”

Într'armați cu *Darul* lui Dzeu avem acea sabie cu care vom surpa pe vrăjmașul ce neîntrerupt vrea să ne fure mântuirea noastră, să ne închidă ușa cerească și să ne ia sub steagul său diavolesc — sub steagul lumii și așa să ne închidă pe veci în cetatea iadului: „Ear această sfântă *sabie Dar* dela *Dzeu*, prin care vei surpa pe vrăjmași” (Maccavei cart. II. 16.) Când vă adusei aceste cuvinte iubitorilor, mi-se ridică în minte biruința cea mare alui Iuda Maccabeul asupra lui Nicanor, care fiind sumeț nu dă nimic pe *Darul* lui Dzeu, nădăjduia numai în armele sale, având mare *credință* că are să birue pe Iuda cu toată știrea sa. Iuda însă are mare voie, nutrea și *credință* tare, d'a elibera pe frații săi — poporul jidovesc — pentru care se și ruga spre trimiterea ajutorului — *Darului* — celui prea înalt spre întărirea oștirii sale.

Aflând Dzeu pe Iuda vrednic de *Darul* său, de mântuire și scăpare din mâinile lui Nicanor, marele viteaz al împăratului Dimitrie Seleic — trimite pe Ieremia prorocul, care îi tinde cu dreapta sa „*sabia de aur*” (Marc. cart. II. XV. 15.) „*Sabie, Dar* dela *Dzeu*” (ibid. 16.) Și au dat război unul cu altul „Iuda cu mâinile oștindu-se, eară cu inimile rugându-se.” (Ib. 27.) așternând la pământ din tabăra lui Nicanor numai puțin ca 35,000 „foarte veselindu-se de această arătare alui Dzeu.” (Ib.) Astfel cu ajutorul — *Darul* lui Dzeu a biruit Iuda pe

Supliment la „BISERICA și ȘCOALA“ Nr. 16
Anul XXV,

Nicanor; a poruncit „să taie capul lui Nicanor și mâna cu umărul, să le aducă în Ierusalim.“ (Ib. 30.) Și au adunat preoții: „Și le-au arătat capul spurcatului Nicanor și mâna celui rău hulitor, care o a fost întins asupra casei cei sfinte a atotputernicului, și s'au sumețit. Și limba răului credincios Nicanor a poruncit să-o taie, și să o facă bucăți mărunte, și să-o dea paserilor, eară cele de resplătirea nebuliei în preajma bisericii să-le spânzure.“ (Marc. Cart. II. XV. 32. 33.)

Grăția sau Darul lui Dzeu este cu adevărat „sabia de aur“ (Ib.) care în mâna creștinului cu voie și credință tare, taie fără împedecare pe pizzașul său, îi taie capul unde se coace vrăjmășia, îi dimică limba cu care aruncă veninul de moarte în lume, și cu acelea în vârful ascuțit al sabiei își face vrednică intrarea sa cu izbândă creștinească în marea împărăție alui Dzeu. S'a mântuit!? Inseă acea sabie, acel Dar, nu se dă fiecăruia, nu! căci ce fel de biruință va putea arăta cel ce n'are voie de mântuirea sa și nici credință ca să se mai poată mântui de urgia dujmanoasă a asupritorului său? Din lene și trândăvie se naște în totdeauna moartea! „Lenevirea, mormântul omului viu,“ așa a scris S. Vasile. Așa și noi iubitorilor, nu ne putem mântui, nu putem nădăjdi la revărsarea Darului dzeesc asupra noastră, dacă noi singuri nu vom lucra mântuirea cu voia și credința noastră de creștini adevărați ceea ce înseamnă: a lucra noi singuri mântuirea, și atunci Dzeu ne ese în cale să ne întăraască numai cu Darul său. S-tul Augustin încă a scris tot în acest înțeles: „Cel ce te-a făcut fără tine, nu te va mântui fără tine!“

Și ce facem noi iubitorilor mei Creștini? Cum se arată lumea față de Darul lui Dzeu în zilele noastre? Cum? Așa feliu frații mei, că mă cuprinde o obidare, și par'că însuși sufletul meu ar începe a plânge și a se văera de ticăloșenia genunchiului de om ce s'a prăsit pe pământul lui Dzeu. Pentru ce atâtă văerare? Îmi veți zice mie. Pentru-că s'au ticăloșit cu toții și nu crede mai nimeni în Darul lui Dzeu, ci toți se închină numai naturii — firei — care e Dzeul omului de azi, și dela natură așteaptă, ba nici că mai așteaptă, ci susțin cu tărie că natura trebuie să ne susțină fără conlucrarea noastră, dar de un Dar alui Dzeu, care să se coboare asupra lumii și care prelângă conlucrarea noastră arătând noi voie și credință ne primește în cer, despre așa ceva, omenii de mult au uitat, și nu-și mai aduc nici aminte și nici că mai cred că ar fi o putere care să pune în slujba mântuirii omului. Atât de mult ne-am stricat toți iubitorilor, încât nici nu mai am cui a mă plânge, toți au închis ochii și toți ne-am împetrit inimile dinaintea Darului cereșc. Ce voi fa-

ce? Cum mă voi lupta cu lumea de azi, atât de stricată și neînțelegătoare!?

Stricată că n'are nici o voie și nici o credință în cele cerești, și neînțelegătoare, pentru-că cine mai ascultă azi de glasul bisericii?! Care e dintre învățații care mai ascultă de cele ce predică preotul și mai ales despre Darul lui Dzeu? Toți se năpustesc că nu este, nici chiar Dzeu, dar se mai dea crezământ că ar fi o putere alui Dzeu și nu a naturii care susține lumea? Natura zic ei a făcut tot și susține tot; și i-am întregbat de multe-ori: până când? Și nu mi-au răspuns nimic! Eu însă le-am zis: Până când vrea Dzeu! care e tatăl naturii și a cărui Dar se coboară asupra naturii — firei — chipului lumii și ne poruncește ca să lucrăm și să ne rugăm, — să credem — și Darul său ca o întărire ajutor ne înbrățișează și ne face să trăim; — ear dacă acestea le reduc la vieața sufletească — la mântuirea noastră: Ne-am mântuit!! „De pe pământ la cer“ cum ne strigă biserica în acest timp luminat de prăznuire a vieții nouă, celui mai mare Dar alui Dzeu sălășluit în biserica noastră.

Dar biserica cu greu va isbuti cu învățații de azi, că nu se lasă luminați de glasul nostru, ci sunt adevărați Nicanori moderni, cari își pun toată nădejdea în învățătura lor și cred că fără voia și credința vie către Dzeu se fac fericiți acum și după moartea lor.

Nu sunt eu contrarul învățătorei sau a științei, să nu creadă nime din cei cărturari, ci observ numai atâtă, că începutul ori cărei înțelepciuni are să fie „frica de Dzeu“ pe care dacă o vor avea vom căpăta voie spre cele bune; se naște credința creștinească, și Darul lui Dzeu nu-e departe. Dacă știința și-o clădesc pe acestea apoi nu numai că e folositoare bisericii ci, o Doamne, cât e de oftată aceea, căci „crede-mă creștine!“ (Ib. 21.) învățații s'ar apropia de a face chiar și minuni; altcum pe piatra ce și-au clădit știința lor, se arată în fața bisericii, ca cei mai mari dujmani ai ei, pe cari cu durere nu-i pot numi „fii mei,“ precum nici Dzeu „moștenii împărăției sale.“

Nu! Pentru-că, de'i întreg: Cu a cui putere se face ziua și noaptea? Cum s'a făcut omul? Cine a făcut pământul care îl călcăm? Și acărui să fie vrednicia că este un cer atât de frumos și împodobit cu miriade de stele? Cine să fie așezat atât de frumos și înțelepțește cele patru anotimpuri ale anului: primăveara? vara? toamna și earna? Cine e și cum se chieamă cel ce sloboade picurii de ploie, cari îngrășă pământul? Și cum se chieamă hrănitorul nostru? Cine dă încolțirea și face creșterea tuturor sămănăturilor? Și ce este ceea ce după psalmistul CIII. 14. „Răsare earbă dobitoacelor, și pășune spre slujba oamenilor, ca să scoată pâine din pământ.“ La toate aceste întregbări ale mele fii mei iubitori, mi-au răspuns și-'mi răspund zilnic că natura și nu altcineva. Eu pentru aceea d'aci înainte îi privesc ca

pe un soiu de oameni ce au a fi conduși numai de Dzeul lor de *natură* și-'i botez până nu se vor înțelepți cu : *Nicanori*.

Acuma să vă adun pe voi iubitorii în jurul meu și să ne înțelegem despre Darul lui Dzeu. Biserica sau creștinii cari cunoaștem „Darul lui Dzeu” coborât asupra noastră, începe slujba tuturor vecerniilor sau o rugăciune de seara cu psalmul lui David C. III. prin care se laudă, se binecuvântează Dzeu pentru revărsarea Darului său asupra noastră. — „Toate către Tine așteaptă să-le dai lor hrană la bună vreme. Dându-le Tu lor, vor aduna deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umplea de bună-tate.” Eată iubitorii că noi din puține cuvinte cunoaștem cine este cel ce a făcut toate și le susține pe toate, nu e natura ci Dzeu, care se face nouă cunoscut prin Darul său care ține toată făptura. Au nu cunoașteți voi iubitorii în însuși pământul ce-l locuim pe Dzeu și Darul său dat în forma aceasta? Și ce este *ploia* care „adapă munții” (C. III. 13) dacă nu Darul lui Dzeu și soarele cel atât de frumos cel ce deșteaptă natura toată? Dar și soarele e mai mare decât natura — Dzeul învățaților — ce este acesta dacă nu Darul lui Dzeu? Ear sufletul, ce este alta decât un Dar, ce nu se poate asemăna cu nici un lucru lumesc; „lua-vei Duchul (Darul lui Dzeu) și se vor sfârși, și în țărina sa se vor întoarce.” (Ibid. 29.) Dacă David a recunoscut aceasta, apoi de ce să nu primim noi iubitorii această învățătură a bisericii noastre?

De câte-ori arăm noi holdole noastre au nu-le defundăm cu *cheia voiei* ca să ne aducă roadă, adecă vieață și cu *cheia credinței* le nutrim, tindem a îmbogăți lucrarea noastră, dar nu este destulă spre aducerea de vieață, ne mai lipsește *ploia „apa vie”* (Ib.) care nu e departe de aceste două și numai din puțin nu se varsă ca și o undă de apă înecătoare, să ne inece lucrarea noastră care este moartă, de nu va veni ploaia vieții, sau Darul lui Dzeu care „adapă munții.” (Ib.)

O! și cine din voi nu va striga cu mine fiilor: „Doamne dă-mi această apă!” (Ib) Și oh! cine se mai poate plânge că nu o are?! Poate că Nicanorii cari nu se simțesc înșetoșați după această „*apă vie?*!” Da, acea!

Și în înțeles tainic ni-s'a revărsat și ni-se arată pentru toate veacurile revărsarea Darului lui Dzeu sub chipul celor 7 Taine ale Rescumpărătorului lumii, căci sufletul fiecărei dintr'ese este numai Darul cel Sfânt.

Căci ce putea eși din Dar, decât earăș numai Dar!?!?

Și precum aceste Taine se împărtășesc și la buni și la răi „Soarele dreptății pentru toți a răsărit!” cum strigă Grigorie marele pustnic, așa și Cristos nu făcu osebite, cu muerea Samarineancă de azi, că deși Iudeii cu Samarinenii nu aveau nici un amestec, fiind aceștia mari închinători de idoli, Dzeu

i-a și pus sub robia Sirienilor, totuși însă, bunul Iisus slobozi izvorul Darului său și umplu inima deșartă și înșetoșată nu numai a muerii ci și a celorlalți locuitori ai Samariei, nu în chip neînțeles ci în felul cel mai înțelegător pentru tot omul: în chipul omului călător ostenit de cale și înșetoșat după apa din fântina lui Iacob. Nu știu ce să admir aei, bună-tatea lui Cristos, în urma căreia se revărsă Darul său, sau *voia* și *credința* muerii care știu deschide ușa mântuirii sale? De voi admira *Darul*, caută să-mi aprind *voia* și *credința* ca să se reverse și asupra mea; ear de voi admira *voia* și *credința* muerii, mi-se aprinde dorul inimei d'a striga cu acea Samarineancă: „Doamne, dă-mi această apă!” (Ib.)

* * *

La Tine dătătorule de vieață vom afla și una și alta, pentru aceea eartă-mă Iisuse prea bunule, care pentru negrăitul Tău Dar și multa bună-tate te-ai făcut ostenit și ai șezut astăzi la fântina marelui patriarh Iacob, ca să ai privilegiul d'a întoarce pe Samarinenii dela rătăcirea lor, primește-mă Doamne ca să Te rog cu Samarineanca: „Doamne dă-mi această apă!” (Ibid.) nu atât pentru mine, căci Tu și Archiereule mare, „că cu Darul Tău sunt ceea ce sunt” (Cor. I. XV. 10.) ci mai vârtos pentru fii ce mi-i-ai încredințat păstoririi mele ca să-i adap Cristoase cu apa Ta cea vie, ca să nu mai înșetoșeze în veac.

Fie Darul Tău Cristoase cu noi cu toți. Amin!
Jabar, Aprilie 1901.

Ioan Nicorescu, m. p.
preot, gr. or. rom.

Atentat contra crucii.

Simbolul creștinismului prin mâni sacrilege la pământ trântit și nimicit.

Halmagiu, la 30 Aprilie st. n. 1901.

Crucea pompoasă de peatră dela marginea orașului spre meazănoapte, ridicată înainte cu mai multe decenii, din sudoarea poporenii gr. or. rom. din Halmagiu, eri noapte prin mâni deavolești a fost trântită la pământ și ruptă în 4 bucăți.

Acea cruce, unde poporeni în zilele sărbătorilor cardinale cu procesiune și cu toată mângăerea sufletească peregrinau să-și ridice rugăciunile lor la Atotputintele ceresc pentru bunăstarea omenimei, — a fost spre indignarea dreptcredinciosilor creștini horibil batjocorită, — ca apoi nici aici să nu-și poată câștiga mângăerea sufletească între atâtea calamități și mari suferințe de cari durere zilnic pe toate tere-nele vieții publice suntem insultați și coplesiți.

Se vede dară că și aici sub poalele munților apuseni ai Transilvaniei, au ajuns mânilor polipului neșaișos, mânilor infernale acelor desbrăcați de tot sim-

țul umanismului și religionar cari au rupt crucea dela catedrele universității.

Dar bine să bage de seamă inscenatorii acestui fapt pe cât de rușinos, pe atât de infernal și tendențios, cari se hrănesc din sudoarea poporului împilat de ei, ca nu cumva umplându-se cupa amarăciunii, abusând de paciența poporului insultat și batjocorit, în momentul deserațiunilor, să-i distrugă precum ei au distrus crucea, simbolul iubirei deaproapelui.

De alt-cum la intervențiunea cu multă tactică, dar tot deodată și rezoluțiune bărbătească a protopopului tractual Ioan Groza, sub a cărui conducere eșind membrii senatului bicericesc, concomițați de mulțimea credincioșilor la fața locului, unde apoi în prezența protopretorelui cercual, constatându-se vandalismul executat, la interpelarea Dlui protopop, protopretorele respectiv a promis cercetare severă asupra lucrului! Vom vedea!

De alt-cum în contra dispozițiunilor prealabile ale protopretorelui, care înainte de toate dispuseseră transportarea crucei dărimate la casa orașului, la protestul protopopului și a poporenilor în număr foarte mare adunați s'a hotărât, ca crucea demolată să rămână la locul său, și să-se îngrădească cu grătele (ce la moment s'a și efeptuit) și până atunci, până când prin contribuirea credincioșilor se va ridica altă cruce nouă pe ruinele crucei nimicite, în semnul reinvierii celei dintâiu.

O! Tu sfântă cruce, credința noastră și trinitatea mântuimții onoarei noastre naționale, mântuește-ne pe noi! și pedepsește pe contrarii Tăi și-i topește precum se topește ceara de fața focului.

Hălmăgeanul.

Patimile și moartea

Domnului nostru Iisus Cristos.

— Meditații religioase-morale, întocmite pe înțelesul și pentru folosul țeranului român. —

Traducere liberă de

Iuliu Bugnariu Sălăntănuș.

(Continuare.)

IV. Pălmuirea lui Iisus.

Când Domnul nostru Iisus Cristos — cu cea mai mare liniște și socoteală — a făcut mărturisire despre însăși nevinovăția sa, atunci — zice sfânta scriptură: unul dintre servitorii cari stăteau acolo lovi pe Iisus peste față, zicând: „Așa răspunzi tu Archiereului?” O, iubiiții mei frați, eată Domnul nostru Iisus Cristos pătimește pentru voi și pentru păcatele voastre! Dacă te-ar lovi pe tine peste față un cunoscut al tău, o rudenie de a ta, ori un alt om de o pănură cu tine, o cum te-ai supăra! . . . Tu i-ai întoarce loviturile încincit ori înzécit. Și dacă pentru pildă un rege oare-care ar lovi peste față pe un alt rege, aceasta ar fi o așa mare vătămare, încât pentru acest lucru ar purta răboiul unul contra celuilalt.

Omule, spune-mi tu mie avere-ai curaj să te hotărăști la aceea, ca să lovești peste față chipul Domnului

Cristos? O, de bună seamă nu! și totuși privește numai! nu cutare rege, nu cutare împărat, nu cutare om de o treaptă cu El, ci unul dintre servitorii de rând a Jidovilor, a lovit peste față nu pe camaradul său, nu pe regele său, nu pe împăratul său, ci însuși pe Domnul nostru Iisus Cristos, pe regele regilor, pe unul născut Fiul al-lui Dumnezeu; pe lumina din lumină, pe adevăratul Dumnezeu din Dumnezeu adevărat!

Și dacă o-ar fi făcut aceasta într'ascuns așa ca să nu fi văzut nimeni, dar' o-a făcut aceea în fața de față a nenumărați oameni, în vederea Archiereilor și a dirigătorilor împărătești, cari au ris și s'au bucurat, ba la vederea acestei fapte au bătut în palme! Spune-mi acum, Iubite Creștine, ce ai face tu, dacă care-va Jidov te-ar lovi peste față? Așa e, că tu o-ai lua aceasta de cea mai mare vătămare și o-ai socoti ca defăimare a vredniciei tale de creștin! Și pe Iisus Cristos, pe însuși unul născut Fiul al-lui Dumnezeu, pe izvorul vredniciei tale creștinești îl lovi peste față un servitor jidovesc de rând; îl lovi peste față cu toată puterea, cu mâna băgată în mânășă de fier! Așa de tare îl lovi, încât urmele a toate cinci degetele au rămas pe prea minunata față alui Cristos; așa îl lovi, încât prea sfânt sângele său a început a-i curge pe nas . . . și pe gură, cu care a binecuvântat și mângăiat pe cei nefericiți și întristați! Așa-l lovi peste față, încât i-au sărit dinții, ear' fața i-s'a umflat și vinețit. Acuma privește la Domnul tău, cum prospiciază! Mai înainte ingerii, mirându-se au privit frumoasa față a Domnului și acum . . . ? ah, mi-se despică inima de durera, că cel prea sfânt, cel prea nevinovat, a fost obiectul disprețului și defaimării celor fără de Dumnezeu. Mai dureros însă este aceea, că chiar însuși Marca, căruia mai înainte Domnul îi vindecase o ureche, . . . a vătămat pe Domnul atât de îngrozitor — în loc de mulțămire și iubire! Acea mână, pe care Dumnezeu o-a făcut din pământ, a lovit fața Creatorului! Ah, ceriuri! voi ați bătut oare-când cu pietri cerești pe cei blăstămați, voi ați nimicit oare-când cu foc pe cei fără de Dumnezeu: pentru-ce nu strângeți și acuma pietrele cerești și pentru ce nu ardeți pe astfel de păcătoși rumpători de legi? Ah, Părintele meu ceresc, privește acuma la fața Fiului Tău iubit! Pentru ce nu ai pedepsit pe acel fără de Dumnezeu, care îl lovi pe El? Mâna regelui Ieroboam, pe care o-a ridicat asupra profetului, a secat; preotul Oza, pentru-că fără de onoare deobligată a cutezat a atinge siciul legătuimții, a murit cu moarte neașteptată, și eată acela, care nu este vrednic să privească la soarele Tău strălucitor, lovește pe dumnezeiescul său Răscumpărător și face batjocură din El! Pământule! pentru ce nu înghiți pe acest om fără de Dumnezeu? Focule! pentru ce nu l'ai ars pe el? Hei, aici nime nu se arată, că ar apăra pe Iisus, pe dumnezeiescul Mântuitor și Răscumpărător!

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Cum apără „Unirea” pe papistași.* În Nr. 17 „Unirea” din Blaj sub titlul „Dușmanii Sfintei Uniri”, plasează la loc de frunte o ieremiadă provocatoare, ale cărei puncte cardinale le dăm aci la rîndea:

„Ori cât de multe și felurite ar fi miseriile ce ne copleșesc și ori cât de tari ar fi dușmanii ce ne atacă Biserica, la aniversarea alor două sute de ani dela unirea tuturor Românilor din Ungaria și Ardeal cu Scaunul Sf. Petru uitate trebuie să fie toate, ca în cea mai sfântă zi de sărbătoare..”

„Unirea tuturor Românilor... cu Scaunul sf. Petru!“ Nu seamănă a aiurare. — sau în stare de conștiință nu este — ridicol fals ?!

Și domnii „istorici“ din redacția „Unirei“, cari nu mai sunt din urmașii lui Klein, cum nu au fost luptătorii dela Domoncos urmașii eroilor dela Termopile, mai sunt și moraliști! Ne învinuiesc adică pe noi că suntem agrisive :

„Repetim, că nu pricepem rosturile acestora (atacurilor“ noastre)? Ori doară crede „Biserica și Școala“ din Arad, că combătând „Papalitatea“ cu scrierile unui protestant (fost ieziuit! Red.) va da lovitura de grație bisericii catolice?“

Cum se vede, acești uniți se socotesc chemați să apere biserica catolică ?

Și noi suntem „agresivi“, când ei găzduiesc apeluri à-la Lauran și Ardelean pentru a face vinătoare de suflete și pentru a justifica procedurile ilegale, goana proselitistă!

Dar apărătorii catolicismului, improvizatii imaculați, desveliiți de tribunalul infalibil al istoriei, înfățișați în micimea lor sufletească și înveterați prin propria lor activitate de mari în patimi, eată în ce chip insultă biserica soră, biserica națională română ortodoxă :

„Cred în sfârșit, colegii noștri din ziaristica română, că atunci când alarmează lumea, pentru că cutare comună trece la unire, au mântuit biserica ortodoxă de germenul descompunerii, care e înrădăcinat în ființa sa?“

Respundem: Germenul descompunerii e acolo, unde basa este falsul!

Au bon entendeur salut!

* §. 31. „Regulamentul pentru procedura judecătorească în cauzele disciplinare în mitropolia gr. or. română“ în § 31 dispune: „In procedura scripturistică inculpatul e îndreptățit a se folosi de un apărător. De atari apărători se admit numai aceia, cari au autorizarea dela respectivul Consistor.“

Măritul congres național bisericesc sigur că și-a avut motivele sale binecuvântate, când și-a susținut reserva, că pe cine admite să intre în viața internă disciplinară a bisericii, și dreptul acestei precauțiuni nimeni nu i-l va contesta.

Precum se știe, propaganda unită este mobilizată și caută să-și înțeleasă ghiarele în trupul bisericii noastre, ear advocatul Dr. Stefan Cicio Pop din Arad și-ar face treboara de pion sub mantaua diplomei advocațiale, după ce se află și atari fețe bisericești, cari se folosesc și de acest mijloc de apărare prin dușmanii bisericii noastre, cărora le este binevenită terfelirea autorității bisericești.

Consistorul din Arad ca senat strins bisericesc a esplicat § 31 în cazul notorie al protopresbiterului pensionat Moise Bocșan față de plenipotențiatul său advocat Dr. Stefan Cicio Pop, căruia i-a denegat reprezentarea în cauze disciplinare și Consistoriul plenar intrunit în ședința din 14/27 Aprilie a. c. a aprobat acea procedură.

Oare ce ar zice Consistoarele unite dacă un advocat ortodox și-ar aroga dreptul de a le regula, precum își aroagă Dr. Stefan Cicio a regula Consistorul nostru? Și ce ar face cu preoții cari ar vrea să bage cu sila calul troian în biserică?

Sapientii sat . . .

Posta Redacțiunii.

Din cauza imbulzelii de material suntem nevoiți a întârzia publicarea unor articole ce ni s'au trimis dinafară. Rugăm pe cei interesați să fie indulgenți în vederea acestui lucru, căci va veni rîndul tuturor.

Concurs.

În urma decisiunii Venerabilului Consistor gr. or. Oradan de sub Nr. 340/24 B. 1901., pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroch Zacharia Papp din Diosig — protopresbiteratul Orăzii-Mari — se escrie concurs cu termen de alegere pe Marti în 22 Maiu (4 Iunie) 1901.

Dotățiunea se compune :

1. Din 20 jugere catastrale pământ arător prețuit în 400 cor.; 2. dela 75 Nr. de case câte 1 măsură bucate à 2 cor., 150 cor.; 3. dela 75 Nr. de case câte 80 fileri, 60 cor.; 4. venitele stolari după calculul mediu alor 5 ani 120 cor.; 5. Casa parochială cu supraedificatele și intravilanul 80 cor.; 6. ca întregire a dotației preoțești din vistieria statului, — pentru preot fără 8 clase s'a pus în curgere suma de 299 coroane respective 499 corone.

Din dotațiunea de sus capelanul alegând se va bucura de jumătate — afară de casa par. și intravilan — pentru cari pe durata capelaniei va primi dela comuna bis. anual o desdaunare respective ajutor de 40 coroane. — Contribuțiunea erarială după pământurile parochiale o vor solvi usufructorii.

Pentru dotațiunea de sus alegândul capelan va avea a conduce oficial și a implini toate serviciile și funcțiunile obvenizide în parochie.

Parochia fiind de cl. III. dela recurenți se recere cvalificațiunea prescrișă în Regulamentul congresual.

Recurenții sunt avisați a-și trimite recursele adresate comitetului parochial concernent și ajustate conform prescrișelor Regulamentului pentru parochii, subsemnatului protopop în Oradea-Mare până în 20 Maiu (4 Iunie) a. c. eară până la alegere să se prezenteze în sfânta biserică în vre-o Duminecă ori sârbetore spre a-și arăta desheritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TOMA PACALA, m. p. protopop.

—□—

Pentru îndeplinirea parochiei din Buțeni devenită vacantă prin reșosarea preotului Teodor Coloja pe basa decisiunii Ven. Consistor de sub Nr. 1868/1901. se publică de nou concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Beneficiile acestei parochii sunt : 1) Usufructul unei sesiuni parochiale ; 2) venitul stolar și birul obicinuit ; 3) congrua stabilită de Inaltul Minister în sumă de 956 cor. 70 fl. (1356 cor. 70 fl), pentru preot cu 8 cl. gimn., în care sumă se cuprind și 200 cor. pentru locuință.

Alesul în sensul §-lui 8. al Regulamentului pentru parochii, va avea să deee orfanilor preotului reșosat jumătate din toate venitele parochiale. până la 14/27 Octombrie 1901.

Dela recurenți, pe basa decisiunii Ven. Consistor de sub Nr. 9589/900, se recere cvalificațiune pentru parochii de cl. I. dar întru cât nu s'ar presenta atari reflectanți, vor fi admiși și concurenți cvalificați pentru parochii de cl. II-a.

Recursurile întocmite conform prescrișelor Regulamentului amintit, adresate comitetului parochial, sunt a se înainta P. O. D. Ioan Georgia ppresb. (N.-Buttyin, Aradmegeye), ear recurenții au a se presenta în careva Duminecă sau sârbătoare, pentru a celebra, respective a cânta și cavânta.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : IOAN GEORGIA, m. p. protopresb.

—□—